

Slovenske glose

Ivan Pregelj

1.

Ponoči je izruval vihar samotno drevo sredi polja. Mirno, kakor truden potnik, leži na rosni ledini, toplo nagnjeno v svoje košato zelenje kakor v vzglavje.

Šel si mimo in si videl. Nisi trpel. Kako bi? Vihar je bil pač, hudomušni potepenec. Setvam je razgaljal nedrija in se pojal vriskajoč mimo. Pa je pograbil še drevesu v kuštravo glavo. Ko je škodo videl, se je potuhnil za breg in log...

Šel si mimo še enkrat in si videl drugače. V mozeg in dušo so te zbolele strahotno razgaljene korenine, kričeče bolno v jarko luč. Bolela je kakor globoka rana rupa, odkoder se je bilo iztrgalo drevo. Imel si boleost živega, okrnjenega telesa: rano in odtrgani ud. Videl si, da bo drevó umrlo...

Pa je zdaj takó pri nas, kakor da leži na tisoče izruvanih božjih dreves. Pa kje smo, ki to vemó, ki to objokujemo? Kje je med nami en sam, da je umrl, kakor gotovo bo umrlo drevó?...

Izruvanci od Soče! Prokletó plitko je padlo naše seme ob Soči v zemljó! —

2.

Preko Sorškega polja kar počez sem šel od Šmartna na Retéce. Od desne mi je šla jesenska južna, od leve mi je Jenkov spev zavel. Tako sem srečal brezo, samotno drevo...

Če še kaj čutiš, ko Jenkove pesmi bereš, umej! Nisem rekel, da je v svojem »obrazu« o brezi vso življenje bridkost občutil — on sam. Rekel bom, da bi se mogel roditi človek, ki bi bil od rojstva do smrti ves — sam. Nisem rekel: glej, umrl bi, kadar bi bil v širokem življenju ves sam. Rekel bom: kakor gotovo bom umrl, t a k r a t bom sam!

Če še kaj čutiš, ko Jenkove pesmi bereš, umej! Vsak dan znova se vprašujem, čemu sem še tu.

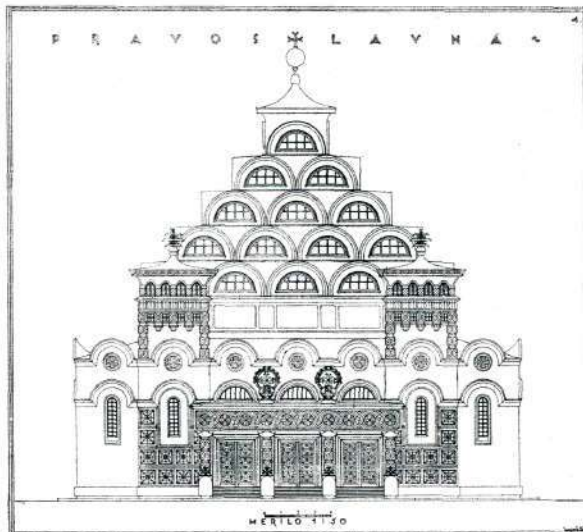
Tako sam, tako strašno sam!

3.

Trpel sem:

»Mati Slovenija! Umiraš li?«

Kakor samotna breza v tujem sveti, brez sestrá, brez družic. Samotna, sama od včeraj, od danes, od jutri.

Vurnikova šola: Zunanjščina pravoslavne cerkve

Odgovorilo mi je iz svetih tal:

»Saj ni vse v č a s u!«

Tedaj sem vedel in bom verjel do zadnjega:

»Zemlja ne umira!«

4.

Pa je stopil predme veliki Cinik in je dejal:

»Črtomir. Ha! Ali ga ni tvoj lastni brat v o l k o d l a k a nazval?«

Premagal sem skušnjavca:

»Bilá je mladega pevca m l a d a objest!«

Govoril je oni v drugo, z besedo slovenske balade iz polpreteklih let:

»Črtomir. Iz vodé pač, iz m o č i d u h a pa ni vzšel — kristjan!«

Odgovoril sem:

»Nikoli noben s t a r razumar še ni čudeža božjega umel!«

Še je nadlegoval zapeljivec:

»Črtomir. Tvoja in tvojih prilika je pa le! Orožje vas ne zmore. Zmore vas zgovorna ženska modrost!«

Pa sem se res moral braniti iz t u j e g a duha:

»Das ewig Weibliche!«

5.

Tudi šala je bridkost in je moje bridkosti še ena modrost.

V nedeljo, na deželi, na narodni slavnosti v gostilni. Kakor so naše narodne slavnosti gostilniško-nedeljska radost. Slavnostni govornik slovesen. Skratka poet. Domovino